

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הוקרש בחלקו להערות בדבר המילהמה הקרבה בין ישראל למצרים. מילכד מאמר העורך, הנדון: אל הנשק? שפירט את מיכלול האופציות של ישראל, הופיעו בגיליון סקירות כתבים על המצב בגבולות, כתבת-שער על הרמטכ"ל רב-אלוף משה דיין, מישראל-קוראים על "מילהמת מנע?"

התיאר, "איש מופת" הוענק עליידי מערכת "העולם הזה" לשלושה שהיו ראויים: רבקה גובר, נעברה עם בעלה להת-גורר כחבל לכיש, דוב הורן, שחרף נפשו הגן בעזרת משאיתו על נוסעי אוטובוס והטיים שלמה הניג, שהנחית מטוס שיצא מכלל פעולה. בגיליון פורסמו דברים מפרי עטו של כמאי הקולנוע האמריקאי ממוצא בריטי, אלפרד היצקוק, על המש התעלמות האמרי-

תיות שלו. מדור קולנוע סקר את הסרט, "אבא ארך הרגליים" כביכובה של השחקנית-רקדנית לסלי קארון. מדור הספורט סקר את ראשיתה של מסורת ספורטיבית חדשה - צליחת הכינרת. כתבו-המשוטט של השבועון באירופה, עמוס קינן, תיאר תחת הכותרת, "אדם ללא ניירות" מעט מעולמם של המגורשים מנכול אל גכול, בלי דרכונים ושאר ניירות רשמיים. כשער הגיליון: רמטכ"ל רב-אלוף משה דיין.

האיש עם הפיגמה * ז'בוטינסקי כצנזור צבאי * הישראלי-לשעבר שהגן על ד"ר ישראל קסטנר

בן-גוריון

חדר מס' 106

חיילים נחטפו וחטפו, מיליונים של ליי-רות זרמו לקרן הנשק, משה שרת מילא את כותרות העיתונים בניסיונותיו. כל אותה שעה שכב דויד בן-גוריון בפיגמה צבעונית בהירה, רתוק הנשיא שלו, כאילו רצה הגורל להוכיח שגם בימי משבר יכולים חיי מדינה להתנהל בלעדיו. מסך האיפול. חדר מס' 106 של מלון הנשיא שוכן בקומה הראשונה מעל ל-אולם הכניסה בסוף המסדרון הארוך. לפני שלושה שבועות בלבד חגג המנהיג הקטש את יום הולדתו ה-69. מכל קצווי הארץ הגיעו פרחים. הנשיא שלח עוגה שטוחה גדולה, מורכבת מ-70 מדרגות שוקולד, שחולקה עליידי פולה בן-גוריון בין עובדי בית-המלון. בבוקר המכריע קם בן-גוריון כרגיל מ-מיטתו, כשהוא לבוש בפיגמה. לפתע מעדו רגליו והוא צנח ארצה.

מאותו רגע ירד מסך של איפול על החדר בבית-המלון. במשך שבועיים לא נכנס ויצא איש, מלבד שני הרופאים, הבת רננה, נשיא-המדינה ומשה שרת. מבול המיברקים, המיכתבים ושיחות הטלפון נת-קלו במחסום החי של פולה בן-גוריון ו-נחמיה ארגוב, השליש הצבאי. אפילו המלצרים הביאו את האוכל רק לחדר הקדמי, המפריד בין דלת מס' 106 לבין חדרה-השינה עצמו. שרי-המישפטים פיגסו וזון, שהופיע כמה פעמים בלוויית אישתו, נשאר באולם-הקבלה למטה. שום פרטים לא נמסרו לעיתונאים. אפילו חיים שיף, בעלו המשופם של בית-המלון, שתק כרג. "תלך מפה!" איפול זה לא בא מטעמים רפואיים בלבד. צלם עיתונות שביקש לצלם את החדר הקדמי מבלי להיכנס לחדר-השינה של המנהיג, נתקל בפולה בן-גוריון הלבושה בחלוקה צמר כחול מעל לפיגמה, שעטה לעברו "בשאלה נר-גזת: "מה אתה רוצה כאן?" והוא סולק עליידי נהגו המוצק של בן-גוריון. גם כשנעמד הצלם ליד דלת הכניסה של בית-המלון, לא מצא הדבר תן בעיני כשראיתו של בן-גוריון עטופת-המסתורין. כפלאהת אותו שוב פולה, שירדה בי-מדרגות לבושה שימלה חומה, קראה לעו-מתו: "תלך מפה!" והוסיפה: "איזו חוצ' פה לצלם את בן-גוריון מבלי שאני מומינה אותו?"

כשצילם הצלם בכל זאת את משה שרת נכנס בבית-המלון, הפליטה פולה: "הוי, הוא צילם את מוישה!" גם כשגיתן סוף-סוף השבוע לאורחים מובחרים, ביניהם הרמטכ"ל, להכנס לחדר, לא פנו השמועות מסביב להגדרה הרפר-אית המדויקת של מחלת בן-גוריון. מסך האיפול המגומם, שאין דומה לו אפילו סביב מיטתו של דוויט אייזנהאור, הוסף מישקל להשערה, כי מדובר בהתקף-לב.

היסטוריה

אדון טרומפלדור שילם

ידידי, בבקשה מתן לכתוב לי בפרו-שהתאבד כעבור כמה שנים.

טרוט על כל החדשות - אם יש חדשות. פה יש שינויים במצב. את הפלוגה ה-עברית הוציאו מיפו ובמקומה באו חיילי לים אחרים. עד כמה שידוע לי ממקור טוב (אף כי לא באופן רשמי), תכטיס הממשלה זהו: שלא להבליט את הצבא העברי דווקא ברגע זה. פן יותן תירוץ לערבים, שמא היהודים מכים ומרגיזים אותם. אבל אם יתחיל, איזה דבר, אז לתת לצבא העברי את תפקידו הטבעי - להגין את הישוב. כמובן, מטביב למצב הזה כבר נבראו כל מיני שמועות, כרגיל, שטושים

העבריים בעת היותם בארץ. ה"ידיד" אליו נשלח המיכתב היה חייל בגדוד מס' 40 בשם יצחק בן-צבי, כיום נשיא מדינת ישראל. בתקופת כתיבת המיכתב העסיקו ה-בריטים את הגדודים העבריים בתפקידי שמירה, כדי לשחרר את החיילים הבריטיים לדיכוי תנועת-השיחרור המצרית, דבר ש-גרם להסתה חריפה בין ערביי פלשתינ נגד הבריטים והיהודים גם יחד. אחרי שקרתה תקרית בין הגדוד שנשלח להגן על חיפה ונמלה ובין ערביי העיר, נבהלו

"איש מופת" לטיים שלמה הניג

של חיל-האוויר הישראלי, בשעה שמוט ההגה יצא מכלל פעולה, סירב להפקיר את המטוס היקר להתרסקות, כנהוג במקרים כאלה, ובחרפו את נפשו מעל לצו התפקיד ומעבר לתביעת החובה, הנחית את המטוס בשלום. הניג (הגני) הוא חבר קיבוץ ג'רשומאל ובעלה של המשוררת אמירה הגני, עדיין משרת כאיש-מילואים בחיל-האוויר.

הבריטים והוציאו את הגדוד לרפיה, ל-שמירה על השבויים התורכיים. שם נשאר הגדוד משך שנה, דבר שגרם לשמועות שז'בוטינסקי רמז עליהן במיכתב.

קבנה רוסייה. מיכתב זה הוא אחד מי-3,550 מיכתבים וכתביידי של זאב ז'בו-טינסקי, שרוכזו בעבודת-גמלים במכון ז'בוטינסקי. החדוש החליט יוסף פעמוני, דוקטור לתורת-החיידקים, ליידי לנינגרד, הדומה לפרופסור רוסי הלכות מתוך הסר-טיס הרוסיים, שהפך את המכון הזה ל-עיקר בחייו, לפרסם בולטיין קבוע ולספר לציבור הרחב על המטמונים הנמצאים במרתף המרווח של מצודת-זאב בתל-אביב.

אחד משלושת הגדודים העבריים ב-צבא הבריטי, שהורכב מבין המתנדבים הארצישראליים. הגדוד ה-39 (ל"ט), הנזכר במיכתב, היה מורכב מתנדבים אמרי-קאיים.

מאתנו, לייבור בטליון" וכי, אבל נדמה לי שהאמת היא מה שכתבתי לך למעלה. לא אוכל להגיד שהטאקטיקה הזאת מוצאת תן בעיני. כמדומני טעות היא להעמיד את המפלצת היהודית בעל כל פעם שיש איזה פחד - בהו רג מרכיבים את המצב ונוטעים שורש לערוביה ב-עתידי. אנסה להשתדל שיסתנה גם זה אבל מספקני אם יעלה הדבר הזה בידי. אין לי כל כח וכל השפעה עתה, אבל לא צריך להגזים ולראות כוונה להשפילנו כמו שעושים אחרים מחברינו בל"ט. אנא ונאנא לכתב לי מזמן לזמן על כל מה שקורה אצלכם.

תקרית כחיפה. מיכתב זה, בעברית, נשלח ביום ה-26 במרס 1919. במעטפה התומה בחותמת הדואר הצבאי מ-איישם בארץ, כותבה היה סגן-מישנה בשם זאב ז'בוטינסקי. הוא צנזר עליידי ז'בוטינסקי עצמו, ששימש כצנזור צבאי של הגדודים

מלחמה מונעת מיד?

"העולם הזה" 941 תאריך: 27.10.1955

המעניין ביותר מבין המיסמכים הרא-שונים שפורסמו: קבלה בשפה הרוסית, כתובה על גבי כרטיס-ביקור המעיד כי ז'בוטינסקי הוא סופר עיתון מוסקבאי. "קיבלתי מאת האדון יוסף בן זאב טרומי פלדור מדגניה אשר בגליל סך של שלוש (3) לירות מצרים בתור נדבה לקופת גדוד המתנדבים. כ"ג אדר תרע"ה. ו. ז'בוטינסקי."

היתה זאת הדרך בה אישר ז'בוטינסקי בפשטות כי טרומפלדור הצטרף במצריים לרעיון הקמת הגדוד.

אנשים

מנהיג תנועת החרות, מנחם בגין, בהזכירו את פסיקה של הצנחנית חנה סנש, "אשרי הגפור ששנשרף והצית לב-בות": "דור דור וגפוררונו."

היה יהודי באוהלך ואדם בצאתך! זהו כנראה הכלל בו נוקט משרת-שרת ופרשן קול ישראל זאב לקר. הוא פירסם השבוע בירחון הגרמני דר מונאט מאמר הגנה נלהב על ישראל רודוקף קסטנר וחתם תחתיו בשמו הקודם וואלטר לקר. אנב, זאב-וואלטר שינה לנוחיות מאמרו את פרטי העובדות. כך, למשל, כדי לטש-טש את הקשר הישיר בין מאסרו של יואל כראנר עליידי הבריטים ופגישתו עם משה שרת, שחיכה לו מראש בחלב שבסוריה, טוען לקר שהפגישה נערכה דווקא בקאהיר הרחוקה, את עורר-דינו של מוכיאל גרינוואלד, שמואל תמיר, מכנה לקר: "אדם חסר מצפון לחלוטין..."

כשקיבל על עצמו שרי-האוצר לוי אשכול בישיבת הממשלה השבוע למלא את מקומו של ראש-הממשלה משה שרת בשעת מסעו אל שרי-החוק-המעצמתיים בפאריס, הוטל עליו ממילא, לפי החוק, למלא גם את מקום שרי-המישפטים פיגס רזון, שחזר רק למחרת היום ממסעו בבריטניה, וכן מילא את מקומו של דוב יוסף, המחזיק בתיק הכפול של פיתוח ובריאות, שיצא יום לפני ישיבת הממשלה לארצות-הברית. אשכול ניהל איפול ל-יממה שלמה אשכול שלם של מישרדים ממשלתיים.

נשיא ארצות-הברית לשעבר הארי טרומן שלח השבוע לראש-הממשלה משה שרת במתנה טופס אחד של ספר זכרונותיו, עם הקדשה אישית, בעוד ש-ראש-הממשלה העתידי, דויד בן-גוריון, שלח באותו שבוע לראש-יממשת בורמה או נני שני גורי אריות, מילידי ג'ה-החיות התל-אביבי.

סיפר השבוע המפקד החדש של אגף המודיעין בצה"ל, אלוף-מישנה יהושפט (פטי) הרצבי, בימי מילהמת השיחי רור, כשנתמנה לראש המחלקה לענייני אסיה במישרד-החוק המחרגון, שאל הני-כבי את מנהל המישרד ואלטר איתן "מה עלי לעשות?" "תכין רשימה של ראשי-הממשלות בכל מדינות אסיה," ענה איתן הנבוך.

בנאום הבתולין שלו במליאת הכנסת, חידש אהרון רמז, בנו של שרי-התחבורה המנוח ומפקד חיל-האוויר לשעבר, חידוש לשוני מור, בדברו על "כוחנו הישבני" מי יודע, אולי זוכר בסיסמה הלא-רשמית של מועדון צעירי המפלגה שאליה השתייך בעבר: "כל הכיסאות לישבנים צעירים!"